

Оцінка вартості судна, що мало перерву в експлуатації

Анатолій Казарезов

доктор технічних наук, професор, член-кореспондент Академії інженерних наук України, заступник завідувача відділу будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності, Миколаївський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8586-5596>

Сергій Лозовий

директор Миколаївського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України, м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0268-7906>

Нормативний термін експлуатації судна пропонується корегувати на строк виведення судна з експлуатації на час реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта дослідження.

Ключові слова: судно; термін експлуатації; вартість; амортизація; актив.

Assessment of the Value of a Vessel that has had a Break in its Operation

Anatoliy Kazarezov, Serhiy Lozovy

It is proposed to adjust the standard operating life of the vessel for the period of decommissioning of the vessel for the period of reconstruction, modernization, completion, equipment and conservation.

Keywords: vessel, service life, cost, depreciation, asset.

Оцінка ринкової вартості судна здійснюється з урахуванням знецінення судна внаслідок фізичного зносу за час експлуатації [1]. Є варіанти експлуатації судна зі значними інтервалами часу виведення з експлуатації. Фізичний знос за період виведення з експлуатації може бути мінімальним або відсутнім залежно від умов зберігання судна.

Чинна методика визначення ринкової вартості судноплавних засобів (далі — СЗ) та їх складових визначає: «*Нормативний строк експлуатації об'єкта дослідження — строк, після якого використання його за прямим призначенням неможливо, що передбачено та визначено розробником або заводом-виробником*» [1].

Методика одночасно приймає до уваги, що «для окремих видів військових суден та їх складових корисність, а відтак і вартість в більшій мірі визначається залишком ресурсу до списання, а ніж календарним строком експлуатації» [1]. У методиці виокремлено такі поняття: «*призначений ресурс зразка СЗ — сумарний наробіток зразка*» і «*призначений строк служби (технічної придатності) зразка СЗ — календарна тривалість експлуатації зразка*» [1].

Отже, методика визначення ринкової вартості судноплавних засобів та їх складових передбачає можливість розрахунку терміну експлуатації судна як через календарну тривалість експлуатації зразка, так і через сумарний наробіток зразка дослідження.

Довідкові дані про відсоток фізичного зносу (знецінення) об'єкта дослідження за застосування витратного методичного підходу, з урахуванням первинної ціни ідентичного або аналогічного маломірних судноплавних засобів (моторних човнів), наведено в [1] (табл. 4, рис. В.5.).

Розглянемо приклад. Припустимо що моторний човен вивели з експлуатації після завершення третього року користування. Уведення моторного човна в експлуатацію відбулось через три роки зберігання на кінці шостого року користування. Згідно з рис. 1, побудованим на підставі [1], у момент виведення з експлуатації вартість моторного човна — 61 % від первісної вартості. На момент поновлення експлуатації вартість човна — 49 %. Зберігання моторного човна без експлуатації (без фізичного зносу) протягом трьох років привело до зменшення його вартості на 11 % від первинної.

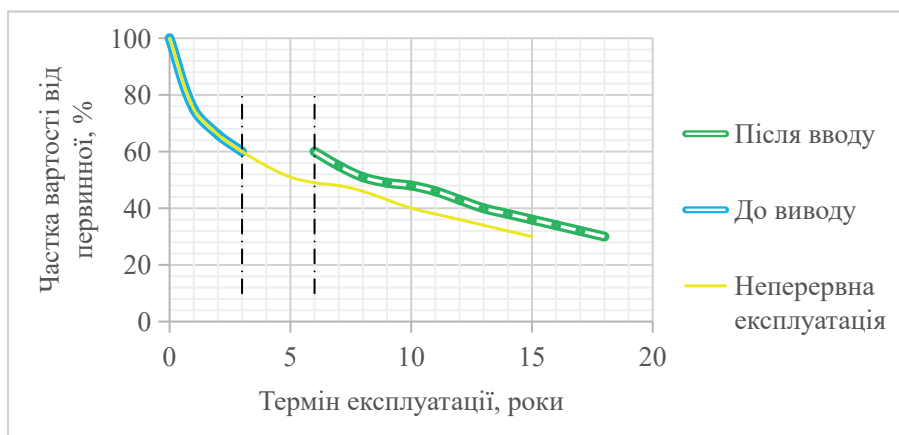

Рис. 1. Залежність фізичного зносу моторного човна від терміну експлуатації

Аналогічно для великотонажного судна (балкера типу *Capesize*) на підставі статистичної інформації побудовано залежність фізичного зносу (знецінення) від терміну експлуатації [2]. Згідно з рис. 2 на момент виведення з експлуатації вартість балкера — \$ 29 млн, на момент поновлення експлуатації вартість судна — \$ 18 млн. Зберігання балкера без

експлуатації (без фізичного зносу) протягом п'яти років привело до зменшення його вартості на \$ 11 млн. Розбіжність в оцінці вартості судна — 37,93 % від первинної.

Якщо витрати на зберігання належать до поточної вартості судна, то розбіжність в оцінці вартості судна буде меншою на величину витрат, проте значною, щоб нею знехтувати.

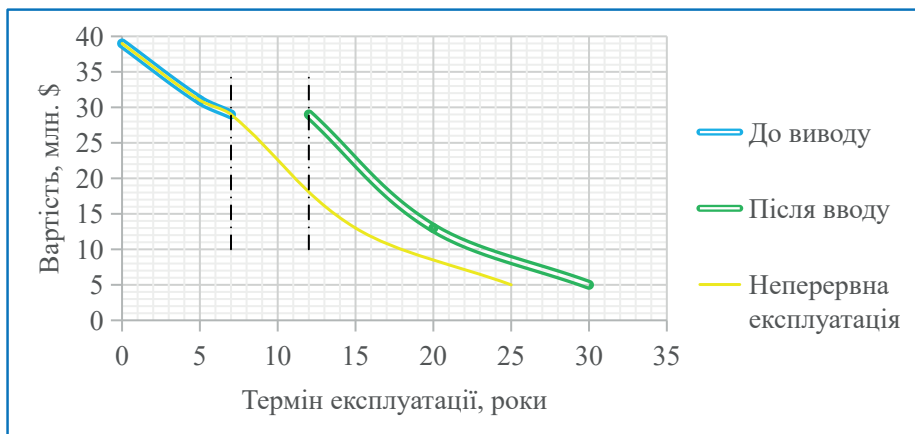

Рис. 2. Зміна вартості внаслідок фізичного зносу балкера типу *Capesize*

Є взаємозв'язок між зменшенням вартості судна внаслідок фізичного зносу в процесі експлуатації та амортизації [3].

Національний стандарт бухгалтерського обліку визначає: «Знос основних засобів — сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання» [4]. Отже, стандарт бухгалтерського обліку підтверджує спорідненість зносу й амортизації судноплавних засобів.

«Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання об'єкта ... і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації» [4].

Отже, нормативний термін експлуатації судна можна корегувати на строк виведення з експлуатації на час реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Урахування умов зберігання транспортного засобу на період виведення з експлуатації покладається на експерта.

Витрати на консервацію, зберігання, розконсервацію і введення транспортного засобу в експлуатацію можуть бути відне-

сені як безпосередньо на поточну вартість транспортного засобу, так і на виконавця робіт з модернізації, переобладнання або ремонту транспортного засобу залежно від умов виведення транспортного засобу з експлуатації.

Перелік джерел посилання

1. Рувін О. Г., Матвеїв В. В., Береговий С. В. Методика щодо визначення ринкової вартості судноплавних засобів та їх складових. Київ, 2021. 152 с.
2. Казарезов А. Я. Оцінка вартості судна під час проведення судової транспортно-товарознавчої експертизи. *Судова експертиза: європейська інтеграція та цифрова трансформація* : мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, Кишинів, Київ, Одеса, 05.11.2025). Львів, 2025. С. 163—167. DOI: 10.32782/978-617-8785-19-2 (дата звернення: 20.01.2026).
3. Казарезов А. Я. Спрощений прийом проведення транспортно-товарознавчої експертизи судна. *Криміналістика та судова експертиза: сучасний стан і перспективи розвитку* : мат-ли II Всеукр. наук.-практ. конф. з нагоди 25-річ. експерт. служби МВС України (Київ, 20.06.2025). Київ, 2025. С. 257—261.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затв. наказ. Мініфіну України від 27.04.2000 р. № 92 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 20.01.2026).